HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

5 decembrie 2024*

„Trimitere preliminară – Concurență – Înțelegeri – Articolul 101 alineatul (1) TFUE – Acorduri verticale – Restrângere «prin efect» – Acord care prevede limitări referitoare la garanția pentru autovehicule – Obligația autorității de concurență de a demonstra efectele anticoncurențiale – Efecte reale și efecte potențiale”

În cauza C-606/23,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Administratīvā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională, Letonia), prin decizia din 2 octombrie 2023, primită de Curte la 4 octombrie 2023, în procedura

**„Tallinna Kaubamaja Grupp” AS,**

**„KIA Auto” AS**

împotriva

**Konkurences padome,**

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul D. Gratsias, președinte de cameră, domnul I. Jarukaitis, președintele Camerei a patra, și domnul Z. Csehi (raportor), judecător,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru „Tallinna Kaubamaja Grupp” AS și „KIA Auto” AS, de I. Azanda, advokāte;

– pentru guvernul leton, de J. Davidoviča și K. Pommere, în calitate de agenți;

– pentru guvernul spaniol, de L. Aguilera Ruiz, în calitate de agent;

* Limba de procedură: letona.

– pentru Comisia Europeană, de P. Berghe, I. Naglis și D. Viros, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatei generale,

pronunță prezenta

## Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 101 alineatul (1) TFUE.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între „Tallinna Kaubamaja Grupp” AS și „KIA Auto” AS, pe de o parte, și Konkurences padome (Consiliul Concurenței, Letonia), pe de altă parte, în legătură cu o amendă aplicată ca urmare a încheierii unui acord vertical care prevede limitări referitoare la garanția pentru autovehicule.

### Cadrul juridic

3 Potrivit articolului 11 alineatul 1 din Konkurences likums (Legea concurenței) din 4 octombrie 2001 (*Latvijas Vēstnesis*, 2001, nr. 151):

„Sunt interzise și nule, din momentul încheierii, acordurile între operatorii economici care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței pe teritoriul Letoniei, inclusiv cele privind:

[…]

7) acțiunile (sau abținerile) prin care alt operator economic este obligat să părăsească o anumită piață sau prin care se împiedică intrarea unui posibil operator pe o anumită piață.”

### Acțiunea principală și întrebările preliminare

4 KIA Auto, o societate de drept estonian, este singurul importator autorizat de vehicule marca KIA în Letonia. Această societate selectează și aprobă reprezentanții autorizați care comercializează autovehiculele KIA și le repară în cadrul garanției acordate de producător sau de importator.

5 Prin decizia din 7 august 2014, Consiliul Concurenței a aplicat KIA Auto, ca urmare a unei încălcări a articolului 11 alineatul (1) punctul 7 din Legea concurenței, o amendă de 134 514,43 euro, din care suma de 96 150,92 euro a fost impusă în solidar în sarcina Tallinna Kaubamaja Grupp, societatea-mamă a acesteia.

6 Consiliul Concurenței a considerat că KIA Auto, în calitate de importator autorizat de constructorul de autovehicule marca KIA, precum și concesionarii și reparatorii autorizați de autovehicule marca KIA (denumiți în continuare „reprezentanții autorizați”) au stabilit în mod concertat condiții de garantare care îi obligau sau îi incitau pe proprietarii de autovehicule, pentru a continua să beneficieze de garanția pentru autovehicule, să solicite reprezentanților autorizați menționați, în perioada de garanție, toate întreținerile periodice prevăzute de producătorul KIA și reparațiile neacoperite de garanție, precum și să utilizeze piese de schimb originale KIA, în cadrul întreținerilor periodice și al reparațiilor efectuate în perioada de garanție.

7 Consiliul Concurenței a constatat astfel existența unui acord vertical privind condițiile de garantare în cadrul rețelei KIA, acord care împiedică, pe de o parte, accesul reparatorilor independenți, în afara garanției, pe piața letonă în perioada de garantare a serviciilor de reparare și, pe de altă parte, accesul producătorilor de piese de schimb independenți pe piața distribuției pieselor de schimb din Letonia și care limita concurența dintre distribuitorii de piese de schimb.

8 Consiliul Concurenței a calificat acordul constatat ca restrângând concurența prin efect, subliniind în această privință că nivelul probatoriu aplicabil nu impunea demonstrarea unor efecte reale. Astfel, potrivit Consiliului Concurenței, efectele negative asupra concurenței ar decurge din însăși natura clauzelor restrictive și nu ar fi necesar să se demonstreze efectele care s-au produs efectiv.

9 Reclamantele din litigiul principal au formulat o acțiune împotriva deciziei prin care li s-a aplicat o amendă la Administratīvā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională, Letonia), instanța de trimitere, care a respins acțiunea menționată prin hotărârea din 10 martie 2017.

10 Reclamantele din litigiul principal au formulat recurs la Senāta Administratīvā lietu departaments (Curtea Supremă, Secția de contencios administrativ, Letonia), care a anulat hotărârea instanței de trimitere printr-o hotărâre din 22 decembrie 2021 și a trimis cauza spre rejudecare la această instanță.

11 Senāta Administratīvā lietu departaments (Curtea Supremă, Secția de contencios administrativ) a considerat că instanța de trimitere, atunci când a examinat dacă decizia de aplicare a amenzii conducea în mod valabil la concluzia că acordul era interzis din cauza efectelor sale, s-a întemeiat pe criterii de evaluare inexacte în raport cu cele care trebuie luate în considerare în cazul unor efecte restrictive. În aceste condiții, instanța supremă a statuat că instanța de trimitere nu a putut aprecia în mod corect dacă această decizie era suficient motivată.

12 Instanța de trimitere, întemeindu-se pe observațiile suplimentare depuse de Consiliul Concurenței în urma hotărârii instanței supreme, arată că concluziile acestei hotărâri diferă substanțial de cele ale jurisprudenței Curții, astfel încât conținutul restrângerii concurenței prin efect și nivelul probatoriu care decurge din aceasta nu pot fi considerate evidente. Prin urmare, instanța de trimitere consideră necesar să sesizeze Curtea cu titlu preliminar pentru a clarifica întrebările referitoare la proba înțelegerilor prin efect.

13 În special, astfel cum ar reieși din observațiile Consiliului Concurenței, ar trebui adoptată o abordare analoagă celei reținute de Tribunalul Uniunii Europene în Hotărârea din 10 noiembrie 2021, Google și Alphabet/Comisia (Google Shopping) (T-612/17, EU:T:2021:763), care privea o încălcare a articolului 102 TFUE, în scopul aplicării și al interpretării articolului 101 TFUE și, în consecință, a articolului 11 din Legea concurenței. În această hotărâre, Tribunalul ar fi arătat că Comisia Europeană nu este obligată să demonstreze realizarea efectivă a consecințelor posibile ale eliminării sau restrângerii concurenței, ci este suficient ca aceasta să stabilească existența unor efecte potențiale. Astfel, din hotărârea menționată ar rezulta că, la evaluarea efectelor unui acord asupra concurenței, nu este necesar să se reducă toate împrejurările relevante ale speței la constatarea unor efecte negative specifice și măsurabile asupra concurenței, întrucât o asemenea abordare ar elimina *de facto* posibilitatea autorității de concurență în cauză de a pune capăt unor restrângeri ale concurenței care nu ar fi produs încă efecte negative identificabile din punct de vedere material.

14 În aceste condiții, Administratīvā apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 101 alineatul (1) TFUE impune autorității de concurență care examinează o înțelegere care prevede limitări ale garanției pentru autovehicule care îi obligă sau îi incită pe proprietarii de autovehicule să le repare și să le întrețină doar la reprezentanți autorizați ai producătorului de autovehicule, precum și să utilizeze piesele de schimb originale ale producătorului de autovehicule pentru întreținerea periodică, pentru ca garanția pentru autovehicule să rămână valabilă, să demonstreze existența unor efecte restrictive concrete/reale asupra concurenței («actual/real restrictiv effects on competition»)?

2) Este suficient, în temeiul articolului 101 alineatul (1) TFUE, ca, în scopul aprecierii acordului menționat la prima întrebare preliminară, autoritatea de concurență să demonstreze numai existența unor efecte potențiale de restrângere a concurenței («potential restrictive effects on competition»)?”

**Cu privire la competența Curții**

15 Instanța de trimitere arată că aplicarea articolului 11 alineatul (1) din Legea concurenței nu trebuie să fie diferită de cea a articolului 101 alineatul (1) TFUE, întrucât aceste două dispoziții stabilesc un cadru juridic în esență analog. În consecință, ar trebui să se țină seama de considerațiile Curții în ceea ce privește aplicarea articolului 101 alineatul (1) TFUE.

16 Potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale instituită prin articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea din 18 noiembrie 2021, Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, punctul 42 și jurisprudența citată).

17 Cu toate acestea, potrivit de asemenea jurisprudenței constante, este de competența Curții să analizeze condițiile în care este sesizată de instanța națională în scopul de a-și verifica propria competență (Hotărârea din 18 noiembrie 2021, Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, punctul 43 și jurisprudența citată).

18 În această privință, trebuie să amintit că Curtea s-a declarat în mai multe rânduri competentă să statueze asupra cererilor de decizie preliminară referitoare la dispoziții de drept al Uniunii în cazuri în care situația de fapt din litigiul principal se situa în afara domeniului de aplicare direct al acestui drept, în măsura în care aplicabilitatea respectivelor dispoziții a fost determinată de dreptul național, care se conforma, în soluționarea unor situații pur interne, soluțiilor reținute de dreptul Uniunii (Hotărârea din 18 noiembrie 2021, Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, punctul 44 și jurisprudența citată).

19 O astfel de competență este justificată de interesul vădit al ordinii juridice a Uniunii ca, pentru evitarea unor viitoare divergențe de interpretare, dispozițiile preluate din dreptul Uniunii să primească o interpretare uniformă (Hotărârea din 13 octombrie 2022, Baltijas Starptautiskā Akadēmija și Stockholm School of Economics in Riga, C-164/21 și C-318/21, EU:C:2022:785, punctul 35, precum și jurisprudența citată).

20 În speță, din decizia de trimitere reiese că articolul 11 alineatul (1) din Legea concurenței prevede un cadru juridic identic cu cel instituit prin articolul 101 alineatul (1) TFUE și că articolul 11 alineatul (1) menționat primește, în ordinea juridică letonă, aceeași interpretare precum cea care este dată articolului 101 alineatul (1) TFUE. În plus, trebuie amintit că Curtea s-a declarat deja competentă să statueze asupra cererilor de decizie preliminară referitoare la interpretarea articolului 101 alineatul (1) TFUE în situații în care articolul 11 alineatul (1) din Legea concurenței era aplicabil independent de aspectul dacă exista un efect asupra comerțului dintre statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 noiembrie 2021, Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, punctul 47 și jurisprudența citată).

21 În consecință, Curtea este competentă să se pronunțe, în prezenta cauză, cu privire la întrebările referitoare la interpretarea articolului 101 alineatul (1) TFUE.

**Cu privire la întrebările preliminare**

22 Prin intermediul acestor întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere urmărește să afle în esență dacă articolul 101 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că impune autorității de concurență a unui stat membru, care examinează dacă un acord care prevede limitări ale garanției pentru autovehicule, prin care proprietarii de autovehicule sunt obligați sau incitați să le repare și să le întrețină doar la reprezentanții autorizați ai producătorului de autovehicule, precum și să utilizeze piesele de schimb originale ale producătorului de autovehicule la întreținerea periodică pentru ca garanția pentru autovehicule să rămână valabilă, poate fi calificat drept restrângere a concurenței prin efect, în sensul acestei dispoziții, să demonstreze existența unor efecte restrictive concrete și reale asupra concurenței sau dacă este suficient ca aceasta să demonstreze existența unor potențiale efecte restrictive asupra concurenței.

23 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 101 alineatul (1) TFUE, sunt incompatibile cu piața internă și interzise orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate care pot afecta comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței interne.

24 Pentru a putea considera, într-un anumit caz, că un acord, o decizie a unei asocieri de întreprinderi sau o practică concertată intră sub incidența interdicției prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE, este necesar, în conformitate cu termenii înșiși ai acestei dispoziții, să se demonstreze fie că acest comportament are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, fie că acest comportament are un asemenea efect (Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctul 98 și jurisprudența citată).

25 În acest scop, trebuie să se procedeze, într-o primă etapă, la examinarea obiectului comportamentului în cauză. În ipoteza în care, la finalul unei asemenea examinări, acest comportament se dovedește a avea un obiect anticoncurențial, nu este necesar să se procedeze la examinarea efectului său asupra concurenței. Prin urmare, numai în ipoteza în care nu se poate considera că comportamentul menționat are un astfel de obiect anticoncurențial este necesar să se procedeze, într-o a doua etapă, la examinarea acestui efect (Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctul 99 și jurisprudența citată).

26 Examinarea care trebuie efectuată diferă după cum privește aspectul dacă comportamentul în cauză are ca „obiect” sau „efect” împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței, fiecare dintre aceste două noțiuni fiind supusă unui regim juridic și probatoriu distinct (Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctul 100 și jurisprudența citată).

27 În speță, instanța de trimitere, care pornește de la premisa, a cărei temeinicie trebuie să o verifice, că acordul în discuție în litigiul principal nu are ca obiect restrângerea concurenței, arată că îi revine sarcina de a aprecia dacă acesta are un efect anticoncurențial.

28 În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că noțiunea de comportament care are un „efect” anticoncurențial înglobează orice comportament care nu poate fi considerat ca având un „obiect” anticoncurențial, cu condiția să se demonstreze că acest comportament are ca efect actual sau potențial împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței iar aceasta în mod semnificativ (Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctul 109 și jurisprudența citată).

29 În acest scop, este necesar să se examineze concurența în cadrul real în care s-ar produce în lipsa acordului, a deciziei unei asocieri de întreprinderi sau a practicii concertate în cauză (Hotărârea din 18 noiembrie 2021, Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, punctul 74, precum și Hotărârea din 21 decembrie 2023, International Skating Union/Comisia, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, punctul 110 și jurisprudența citată), prin definirea pieței sau a piețelor pe care acest comportament are vocația să își producă efectele, apoi prin caracterizarea acestora din urmă, indiferent dacă sunt reale sau potențiale. Această examinare implică ea însăși luarea în considerare a tuturor circumstanțelor relevante.

30 Aprecierea efectelor unui acord între întreprinderi în raport cu articolul 101 TFUE implică așadar necesitatea de a se lua în considerare cadrul concret în care se înscrie acest acord, în special contextul economic și juridic în care operează întreprinderile în cauză, natura bunurilor sau a serviciilor afectate, precum și condițiile reale de funcționare și structura pieței sau a piețelor relevante. Rezultă că scenariul contrafactual, avut în vedere pornind de la lipsa acordului menționat, trebuie să fie realist și credibil (Hotărârea din 27 iunie 2024, Comisia/Servier și alții, C-176/19 P, EU:C:2024:549, punctul 341, precum și jurisprudența citată).

31 În această privință, Curtea a avut deja ocazia să precizeze că stabilirea scenariului contrafactual are drept scop stabilirea posibilităților realiste de comportament al actorilor economici în lipsa acordului în cauză și determinarea astfel a jocului probabil al pieței, precum și a structurii acestuia în lipsa acordului respectiv [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 120, precum și Hotărârea din 18 noiembrie 2021, Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, punctul 76].

32 Cu toate acestea, caracterul în același timp realist și credibil al scenariului contrafactual nu repune în discuție posibilitatea de a ține seama de efectele pur potențiale ale unui acord între întreprinderi pentru a verifica dacă acesta constituie o restrângere a concurenței prin efect. În această privință, Curtea a statuat în special că faptul de a considera că, atunci când a fost pus în aplicare un acord între întreprinderi, nu s-ar putea ține seama de efectele potențiale ale acestui acord pentru a aprecia efectele sale de restrângere a concurenței ar încălca în același timp caracteristicile metodei contrafactuale, inerente aprecierii unei restrângeri a concurenței prin efect, precum și jurisprudența potrivit căreia efectele de restrângere a concurenței pot fi atât actuale, cât și potențiale, dar trebuie să fie suficient de semnificative (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 iunie 2024, Comisia/Servier și alții, C-176/19 P, EU:C:2024:549, punctele 345-353).

33 Astfel, este suficient, după o examinare adecvată a concurenței în cadrul real în care s-ar produce în lipsa acordului în cauză, să se poată constata efecte restrictive potențiale asupra concurenței care sunt suficient de semnificative (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 mai 1998, Deere/Comisia, C-7/95 P, EU:C:1998:256, punctele 77 și 78, precum și Hotărârea din 28 mai 1998, New Holland Ford/Comisia, C-8/95 P, EU:C:1998:257, punctele 91 și 92).

34 În aceste condiții, revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia dacă Consiliul Concurenței a examinat în mod corect modul în care s-ar fi desfășurat concurența în cadrul real în care ar fi avut loc în lipsa efectelor acordului în cauză, prin definirea piețelor pe care acest acord produce efecte și prin identificarea acestor efecte semnificative, indiferent dacă sunt reale sau potențiale.

35 Pe de altă parte, Curtea a statuat, la punctele 65 și 66 din Hotărârea din 6 octombrie 2015, Post Danmark (C-23/14, EU:C:2015:651), că, pentru a stabili caracterul abuziv al unei practici examinate din perspectiva articolului 82 CE (devenit articolul 102 TFUE), efectul anticoncurențial al acesteia pe piață trebuie să existe, dar nu trebuie să fie în mod necesar concret, fiind suficientă demonstrarea unui efect anticoncurențial potențial de natură să excludă concurenții cel puțin la fel de eficienți precum întreprinderea aflată deja în poziție dominantă.

36 Astfel, interpretarea articolului 101 TFUE, astfel cum a fost reținută de jurisprudența citată la punctele 28 și 33 din prezenta hotărâre, potrivit căreia este suficient să se demonstreze existența unor efecte anticoncurențiale potențiale, în special a unor efecte de natură să împiedice intrarea pe piață a unor concurenți potențiali, corespunde celei a articolului 102 TFUE reținute de jurisprudența citată la punctul anterior din prezenta hotărâre.

37 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările preliminare că articolul 101 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că nu impune autorității de concurență a unui stat membru, care examinează dacă un acord care prevede limitări ale garanției pentru autovehicule, prin care proprietarii de autovehicule sunt obligați sau incitați să le repare și să le întrețină doar la reprezentanții autorizați ai producătorului de autovehicule, precum și să utilizeze piesele de schimb originale ale producătorului de autovehicule la întreținerea periodică pentru ca garanția pentru autovehicule să rămână valabilă, poate fi calificat drept restrângere a concurenței prin efect, în sensul acestei dispoziții, să demonstreze existența unor efecte restrictive concrete și reale asupra concurenței. Este suficient ca această autoritate să stabilească, în conformitate cu dispoziția menționată, existența unor efecte restrictive potențiale asupra concurenței, cu condiția ca acestea să fie suficient de semnificative.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

38 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

**Articolul 101 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că nu impune autorității de concurență a unui stat membru, care examinează dacă un acord care prevede limitări ale garanției pentru autovehicule, prin care proprietarii de autovehicule sunt obligați sau incitați să le repare și să le întrețină doar la reprezentanții autorizați ai producătorului de autovehicule, precum și să utilizeze piesele de schimb originale ale producătorului de autovehicule la întreținerea periodică pentru ca garanția pentru autovehicule să rămână valabilă, poate fi calificat drept restrângere a concurenței prin efect, în sensul acestei dispoziții, să demonstreze existența unor efecte restrictive concrete și reale asupra concurenței. Este suficient ca această autoritate să stabilească, în conformitate cu dispoziția menționată, existența unor efecte restrictive potențiale asupra concurenței, cu condiția ca acestea să fie suficient de semnificative.**

Semnături